

Γίνεται η Θεολογία «ποιητική αδεία;»

Ορθοδοξία / Θεολογία

Παντελεήμων Τομάζος, Θεολόγος υπ. ΜΔΕ Δογματικής Θεολογίας

Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι προς την θεογνωσία, όχι μόνο οι φιλόσοφοι, οι διδάσκαλοι, οι πεπαιδευμένοι και οι πλούσιοι στον λόγο [1]. Η αλήθεια πρέπει πάντοτε να περιγράφεται ευκρινώς, με απλό τρόπο απαλλαγμένη από βερμπαλισμούς, κενολογίες, πρωτοτυπίες, δοκισησοφίες και καινοφανείς λόγους. Σύμφωνα με τον απολογήτη και επίσκοπο του χριστιανισμού Θεόφιλο Αντιοχείας, ο ωραιοφανής κενός λόγος ευχαριστεί και τέρπει μόνο διεφθαρμένους ανθρώπους. Αντιθέτως, ο φίλος της αληθείας δεν προσέχει αυτούς του «μυαρούς» λόγους αλλά εξετάζει τι και ποιό είναι το έργο του λόγου [2]. Ο Μέγας Βασίλειος κατηγορεί τον Ευνόμιο ότι αντί των αγαθών της Βασιλείας του Θεού που αναμένουν τους ευσεβείς προτίμησε την φήμη, δηλαδή την δόξα και την ανθρωπαρέσκεια, εκ του ότι έγραψε αυτά που κανείς άλλος δεν τόλμησε να γράψει [3]. Σαφέστατα, έχει διατυπώθει από όλους τους θεοφθόγγους και θεηγόρους πατέρες ότι η πηγή κάθε αίρεσης είναι η επιστημονική οίηση, η φιλαρχία,

ο εγωισμός, η κενοδοξία και η ματαιοδοξία [4].

Είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί πως η ίδια η λογική ικανότητα και κριτική σκέψη του ανθρώπου είναι λίαν καλή, δηλαδή θεόδοτη. Οι πατέρες προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις διάφορες αιρέσεις και κακοδοξίες υιοθετούν στοιχεία, συλλαβές και λέξεις της περιρρέουσας πολιτισμικής ατμόσφαιρας της κάθε εποχής, στη συνέχεια τις μεταπλάθουν με τέτοιο τρόπο ώστε να εκφράζουν την εκκλησιαστική εμπειρία – μετοχή και διδασκαλία [5]. Όταν όμως η λογική επιχειρεί να ανικαταστήσει την θεολογία και την δογματική διδασκαλία της μίας ορθόδοξου καθολικής εκκλησίας, τότε αποκαλείται τεχνολογία (τέχνη του λόγου). Ουσιαστικά πρόκειται για παράχρηση της λογικής και όχι για την κατά φύσιν χρήση της, είναι ο λεγόμενος ορθολογισμός, ο οποίος είναι επιγένημα και απότοκο της λογικής. Ο ορθολογισμός είναι εγκλωβισμένος στον παρόντα κόσμο, ο οποίος μερίζει και κατακερματίζει το επιστητό προκειμένου να το ερευνήσει. Ο ορθολογισμός είναι αναγκαίος και απαραίτητος για τις επιστήμες, καθώς με αυτόν το τρόπο προσπελάζεται και αποκτάται η επιστημονική και ακαδημαϊκή γνώση. Η θεολογία όμως η οποία είναι η νοηματοδότηση αυτού του κόσμου, δεν δύναται να υιοθετήσει έναν στυγνό ορθολογισμό, διότι η θεολογία και η φιλοσοφία ενώνει και ενοποιεί τα θρυμματισμένα από τις επιστήμες τεμάχια σε ένα όλον. Η θεολογία είναι ένας τρόπος σκέψης και ζωής, η ερμηνεία και η νοηματοδότηση αυτού του

κόσμου.

Αυτό που πρέπει να γίνει αντιληπτό είναι το γεγονός πως στην θεολογία δεν υπάρχει ποικιλία θεολογικών γραμμών, τεχνολογία, διγλωσσία [6] και ποιητική αδεία, ειδικά σε δογματικά ζητήματα. Ξεκάθαρα και με απλά λόγια κάθε θεολόγος οφείλει ως μέλος της Εκκλησίας να μεταφέρει την θεολογική γνώση των θεούμενων προφητών, αποστόλων και πατέρων με ξεκαθαρό τρόπο, προσαρμοσμένη στα μέτρα των δυνατοτήτων του κάθε ανθρώπου.

Παραπομπές:

- 1. Τατιανός, Λόγος προς Έλληνας, PG 6, 872B**
- 2. Θεόφιλος Αντιοχείας, Προς Αυτόλυκον Α', PG 6, 1024B**
- 3. Μ. Βασίλειος, Ανατρεπτικός Απολογητικού του Ευνομίου Α', PG 29, 500C**
- 4. Ν. Ξιώνης, Περί του Αγίου Πνεύματος, ότι και Θεός και εκ Θεού κατά φύσιν, εκδόσεις Έννοια, Αθήνα 2018, σελ. 36 - 37**
- 5. Κλασικό παράδειγμα η χρήση του όρου ομοούσιος, από τους Καππαδόκες πατέρες.**
- 6. Ιερόθεος Ναυπάκτου, Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος στην Κρήτη, θεολογικές και εκκλησιολογικές θέσεις, εκδόσεις Ιερά Μονή Αγίας Πελαγίας της Θεοτόκου, Λειβαδιά 2018, σελ. 179 - 196. Στις σελίδες αυτές ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος επισημαίνει πως στους οικουμενικούς διαλόγους χρησιμοποιείται μία γλωσσα διφορούμενη και καθόλου σαφής. Αυτή η διγλωσσία οδηγεί τους πιστούς σε σύγχυση και ενδεχομένως στον συγκριτισμό. Η μη γνώση των πατερικών κειμένων οδηγεί τους συμμετέχοντες σε αυτούς τους διαλόγους σε επισφαλή συμπεράσματα και σε σοβαρές παραθεωρήσεις της θεολογίας.**

<http://bit.ly/2F4Vga1>